

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **O. V. S.,** zast. Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem v Plzni, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 24. 5. 2004, č. j. 52 Az 310/2003 - 41, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 18. 4. 2001, č. j. OAM-978/CU-02-P18-2001, rozhodl žalovaný tak, že žalobci se azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Rozhodnutím ze dne 30. 7. 2003, č. j. OAM-918/AŘ-2002, pak Ministr vnitra zamítl žalobcem podaný rozklad, a napadené rozhodnutí o neudělení azylu ve smyslu § 59 odst. 2 správního řádu potvrdil.

Žalobce napadl citované rozhodnutí Ministra vnitra včas podanou žalobou, ve které žalovanému vytkl porušení § 3 odst. 3, § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 12 zákona o azylu. Podle názoru žalobce se správní orgán prvního i druhého stupně řádně nezbýval situací v domovské zemi, kdy nemůže provozovat své zaměstnání a státem mu není poskytnuta ochrana před zločineckými strukturami, což je forma perzekuce prováděné státním aparátem.

Vzhledem k tomu, že žalobce patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur, je těmito strukturami pronásledován, což domovský stát toleruje, je dán důvod pro udělení humanitárního azylu. Žalobce dále uvedl, že nebyl spokojen s úrovní tlumočení. V návaznosti na uvedené proto navrhoval, aby Krajský soud v Hradci Králové napadená rozhodnutí zrušil.

Posledně jmenovaný soud rozsudkem ze dne 24. 5. 2004, č. j. 52 Az 310/2003 – 41, žalobu proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl, neboť měl za prokázané, že jedinými důvody žádosti o azyl byly problémy s mafií, která po žalobci požadovala placení části jeho tržeb ze zisku v souvislosti s jeho podnikáním, přičemž tyto problémy nelze podřadit pod žádný z důvodů pro udělení azylu. Daná situace rovněž vylučuje přiznání humanitárního azylu nebo dovození existence překážky vycestování. Krajský soud rovněž dospěl k závěru, že žalovaný spolehlivě a úplně zjistil skutkový stav, přičemž před správním orgánem nemusely být provedeny další důkazy, jak namítal v žalobě žalobce.

Proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel je toho názoru, že krajský soud, stejně jako žalovaný správní orgán, nesprávným způsobem posoudil právní otázku, a sice, zda je možno na případ stěžovatele vztáhnout ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu. Uvedl, že se ve své zemi dostal do finančních potíží, když vymahači fiktivních dluhů stěžovatele pronásledovali. K vymáhání pohledávky použili osob ze zločineckých struktur, a stěžovatel tak byl ohrožen nejenom na zdraví, ale i na životě. Pokud hledal ochranu u státních orgánů, zjistil, že i tyto jsou součástí zločineckých struktur, a neměl tak šanci zajistit si ochranu. Z tohoto důvodu mu nezbylo nic jiného, než vycestovat ze země a požádat o azyl. Stěžovatel je proto přesvědčen, že je dán důvod k udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur a je těmito strukturami pronásledován, přičemž domovský stát tuto situaci toleruje. V této souvislosti upozorňuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, ze které podle jeho názoru vyplývá, že tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu. Stěžovatel dále namítá, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Nerespektoval situaci stěžovatele, který jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, což nechal krajský soud zcela bez povšimnutí. Stěžovatel rovněž poukazuje na to, že krajský soud nesprávným způsobem posoudil otázku, zda správní řízení, předcházející podání žaloby, netrpělo procesní vadou. Vyslovil přesvědčení, že žalovaný se porušení správního řádu dopustil minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Podle názoru stěžovatele bylo také porušeno ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, neboť rozhodnutí žalovaného neodpovídá tomuto ustanovení a odůvodnění v něm uvedené považuje za nedostatečné. Stěžovatel dále nesouhlasí se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Svůj návrat do domovské země nepovažuje za bezpečný vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie. Při vycestování zpět na Ukrajinu mu hrozí nebezpečí mučení a nelidského a ponižujícího zacházení. Při zjištění státních orgánů, že požádal v ČR o azyl, bude podroben perzekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Na základě výše uvedených skutečností se proto domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu, kterými

se žalovaný ani krajský soud v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývali. Stěžovatel dále namítá, že ve věci soud neprovedl šetření, který soud je místně příslušným pro projednání dané věci, neboť žalobce s ohledem na jeho specifickou situaci, kdy byl sice hlášen k pobytu v P. S., ale v době podání žaloby se nacházel ve výkonu vazby ve věznici P. Za této situace je nejasným, který soud je místně příslušným, a stěžovatel raději volil variantu, že z důvodu opatrnosti podal žalobu ke každému ze soudů, jež přicházely v úvahu. Stěžovatel připomíná, že proti usnesení krajského soudu v Plzni č. j. 60 Az 156/2003 ze dne 27. 21. 2004 (?), kterým byla jeho žaloba odmítnuta, podal kasační stížnost, o které nebylo doposud rozhodnuto. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně žádá o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť má za to, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Pro řízení o kasační stížnosti žalovaný plně odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení. Žalovaný se domnívá, že „nečleny zločineckých struktur“ nelze považovat za sociální skupinu ve smyslu zákona o azylu. Navíc zdůraznil, že motivem jednání soukromých osob vůči stěžovateli rozhodně nebylo jeho „nečlenství“ ve zločineckých strukturách, ale snaha o nelegální obohacení. Ke stěžovatelem namítaným procesním vadám žalovaný uvádí, že mu není zřejmé, jaké další důkazy měly být provedeny, když stěžovatel je v kasační stížnosti nijak nespecifikuje. Pokud jde o stěžovatelem namítanou šikanu, které bude vystaven, dozví-li se státní orgány jeho vlasti o jeho žádosti o azyl v ČR, žalovaný uvádí, že je mu z úřední činnosti známo, že osoby žádající v ČR o azyl nejsou při návratu na Ukrajinu za tento svůj krok žádným způsobem postihovány ani trestány. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro její nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti, spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 30. 1. 2001 podal žádost o udělení azylu, ve které uvedl, že jako drobný podnikatel měl potíže s vymáháním výpalného, které nechtěl platit. Zašel proto na polici, která s ním sepsala protokol, nicméně si ho po pár dnech předvolala, a bylo na něm požadováno, aby vše stáhl, pak že bude bez problémů. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel rozvedl skutečnosti uvedené v žádosti o udělení azylu. Z jeho výpovědi vyplynulo, že ani opakované pokusy přimět policii k tomu, aby mu poskytla účinnou ochranu před stupňujícími se požadavky ze strany mafie, nebyly úspěšné, což nakonec u něho vedlo k rozhodnutí odjet do ČR najít si zaměstnání. Na území ČR pobýval několik měsíců na neplatné vízum, v okamžiku, kdy mu hrozilo vyhoštění, zažádal o azyl.

Podle § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 13 citovaného zákona se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny přitom myslí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let. Předpokladem udělení azylu za účelem sloučení rodiny manželu azylanta je trvání manželství před udělením azylu azylantovi. Na základě § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i krajským soudem. Stěžovatelem tvrzené pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu nemůže Nejvyšší správní soud akceptovat, neboť v jeho případě se nejedná o pronásledování ve smyslu zákona o azylu. V obdobné věci již judikoval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 4 Azs 7/2003, že *„žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami („mafií“) v domovském státě, spočívající ve vydírání žadatele ... je zřejmě bezdůvodná. Důvodem pro udělení azylu mohou být pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se žadatel skutečně domáhal poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout.*“ Za pronásledování by mohlo být v souvislosti s ohrožením soukromými osobami pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před tímto ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Tak tomu ovšem v posuzovaném případě zjevně nebylo, ačkoli soud nepopírá, že vymahatelnost práva mohla být v konkrétních podmínkách spojena s určitým obtížemi. Nelze připustit, aby byl azyl přiznáván i jen z důvodu příslušnosti k tak neurčité kategorii obyvatel, jako jsou obyvatelé, kteří náleží k nečlenům zločineckých struktur, a tedy vůbec nevytvářejí sociální skupinu ve smyslu § 12 zákona o azylu, neboť pokud by bylo toto

připuštěno, institut azylu jako výjimečného prostředku ochrany osob, jimž je upírána ochrana státem původu, by šlo nad rámec účelu, pro který Česká republika zákon tohoto typu přijala.

K námitce směřující k nesprávnému posouzení právní otázky, zda je možno na případ žalobce vztáhnout mj. ustanovení § 14 zákona o azylu Nejvyšší správní soud uvádí, že udělení azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu, jehož smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Okolnosti svědčící pro poskytnutí humanitárního azylu pak správní orgán posuzuje na základě volné úvahy, přičemž na udělení azylu podle § 14 zákona o azylu není právní nárok. Soud posléze posuzuje pouze tolik, zda správní orgán nevybočil z obecných mezí daných základními principy platného právního řádu, zde především zákazu diskriminace, či z hlediska procesních předpisů. Z předloženého spisového materiálu vyplývá, že žalovaný při hodnocení okolností, pro které k udělení tzv. humanitárního azylu ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu nepřistoupil, výše citované meze nepřekročil, a tudíž lze o této otázce uzavřít, že krajský soud ji posoudil v souladu s platnými právními předpisy jakož i dosavadní ustálenou judikaturou.

Otázkou správného posouzení možnosti aplikovat na stěžovatele ustanovení § 13 zákona o azylu ze strany krajského soudu, se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť podle ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží.

Nejvyšší správní soud rovněž neshledal, že by skutková podstata, z níž žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech, nebo s nimi byla v rozporu. Naopak je toho názoru, že zjištění učiněná žalovaným vycházejí zejména ze skutečností, které sdělil sám stěžovatel. Nebylo rovněž zjištěno, že by při zjišťování skutkové podstaty byl žalovaným porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem, a že by tato skutečnost mohla ovlivnit zákonnost rozhodnutí, a nelze ani dovodit, že by napadené rozhodnutí žalovaného bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován (obdobně viz rozsudek NSS 5 Azs 26/2003). Tímto způsobem žalovaný v případě stěžovatele postupoval, přičemž ze spisu není patrno, a stěžovatel to ani netvrdí, že by byl jakýmkoliv způsobem v průběhu řízení o udělení azylu omezován při sdělení důvodů azylu, jež sám uplatňoval. Nejvyšší správní soud tedy důvody tvrzené ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. v posuzované věci neshledal.

Dovolává-li se stěžovatel důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a krajskému soudu vytýká, že nepřezkoumal napadené rozhodnutí správního orgánu z hlediska dodržení procesních předpisů v řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud taková pochybení v postupu krajského soudu neshledal. Namítá-li stěžovatel, že žalovaný se dopustil porušení správního řádu minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci, a jeho rozhodnutí neodpovídá ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, aniž by konkrétně sdělil, z jakých důvodů tyto námitky uvádí, nelze se k těmto námitkám blíže vyjádřit. Nebylo tedy možno dovodit,

jak uváděl stěžovatel, že řízení před správním orgánem trpí vadou, kterou nelze odstranit. Uvedený důvod uplatněný stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není podle názoru Nejvyššího správního soudu dán, neboť nebylo zjištěno, že by rozsudek soudu byl nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů a nebyla zjištěna ani jiná vada v řízení před soudem, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodné taktéž tvrzení stěžovatele ohledně jeho nesouhlasu se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s jeho námitkou o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Zdejší soud je toho názoru, že žalovaný postupoval v souladu s citovaným zákonným ustanovením, když v případě stěžovatele neshledal existenci překážek vycestování, neboť informace o zemi původu, a ani údaje uváděné žalobcem, nemohou vést k závěru, že by stěžovatel náležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

K námitce stěžovatele ohledně případné místní nepříslušnosti Krajského soudu v Hradci Králové zdejší soud poznamenává, že ani okolnost, že by ve věci rozhodl místně nepříslušný krajský soud, nezakládá nezákonnost ani žádnou jinou vadu rozhodnutí, jež by odůvodňovala jeho zrušení ze strany Nejvyššího správního soudu. Proto nebylo třeba se touto námitkou více zabývat.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížností žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. 2. 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu